



לכבוד שבת. המעשרות היו אצלו עם חומרות ודקדוקים שאין לשער וזו הייתה מלאכה קשה שבמקדש, וכך גם הקפיד ביום שישי האחרון מתוך נשימותיו האחרונות כאשר הוא עצמו אמר שמצבו חמור מאד וביקש שיתפללו עליו בשבת עצמה. הוא רצה לראות ברור היכן המעשר וגם היכן החלה, והתאמץ מאד לראות ברור שהמעשר אכן מדוד כהקפדתו למדוד כדי שלא יהיה פחות ולא יותר מחמת 'בל תשחית'.

בימים האחרונים שכבר לא יכול כמעט להוציא מילים מפיו התעקש לומר קריאת שמע בעצמו, ולא שיוציאו אותו מדין שומע כעונה, מחמת דעת הגר"א שאין 'שומע כעונה' בקריאת שמע. כך גם היה זמן קצר לפני פטירתו במעריב בליל שבת. וגם לגבי התפילות עצמן שהוצאנו אותו, אמר לי בשבועות האחרונים: "לא נוח לי שאתה מוציא אותי". תמהתי, מדוע לא נוח, והסביר כי אע"פ שלפי הרמ"א אפשר לכתחילה לצאת בתפילה על ידי 'שומע כעונה' אבל לפי הבית יוסף רק בעשרה אפשר, אז ממילא לא נוח לי וגם מחמת שאני גורם לך להתפלל ביחידות. ניסיתי להרגיע אותו שלי יש דין של חולים ומשמשים ולא הוי ניהא ליה כל כך.

ולסיום אני אקריא כמה נקודות מדפי הקבלות של סבא זצוק"ל בשנת תשע"ב תחת הכותרת "בלי נדר":

א. כל יום כמו יום הכיפורים ורק היום הזה. ב. כל לילה כמו ליל יום הכיפורים. ג. כל עבודה, ברכה, תפילה לימוד להוספת קדושה ותיקון בכל הבריאה. ד. לפני כל עבודה הרהורי תשובה. ה. לפני כל אכילה ושינה לומר הנוסח המתאים (כפי שכתב בהקדמה לסידורו): הריני שוכב לישון כדי שתהיה דעתי צלולה ומיושבת עלי לעבודת הקב"ה ובשבת: הריני שוכב לישון משום עונג שבת כמו שאמרו חז"ל שינה בשבת תענוג (פלא יועץ ע' שינה). הנני רוצה לאכול כדי שאהיה בריא וחזק לעבודת השם יתברך, (משנה ברורה סימן רל"א סעיף קטן ה'). ותחשב לי אכילה זאת כאכילת ערב יום הכיפורים. ו. להיזהר מדברי חולין עד קצה היכולת. ז. להיזהר מדיבורי חול בביהכנ"ס עד קצה היכולת. ח. להיזהר מלישב בטל עד קצה היכולת.

ימים, יסוד ושורש העבודה וכן בספר שער המלך ובספר אני לדודי. פעם שאלתי אותו כיצד אפשר לצאת עם משהו ביד מראש השנה והשיב: "לקחת קבלה אחת, ואיתה לצעוד כל השנה".

קיום המצוות בעבודה תמה - עד 'ההוא יומא'

מספר רבי יעקב וינוגרד: בליל יום כיפור בשעה 10 (לפני שלוש שנים) ארון החשמל החל לעלות עשן. בדקו וראו כי חוטי הגנרטור מעלים עשן, מחמת הסכנה הוא הראה לגוי מה הבעיה. הגוי העביר מגנרטור לחשמל והעשן אכן פסק. באותו רגע שהאור עבר לחשמל, סבא נעמד, לקח את הקיטל וירד למטה לחדר התפילה ב'תפארת ציון', וישב שם כל הלילה על הכסא. ולא הסכים שיביאו לו מיטה לשכב בבית הכנסת, אפילו אם יניחו מחיצות סביב המיטה. וכך ישב על כסאו מליל יוה"כ עד מוצאי יוה"כ.

על הימים האחרונים הרה"ג ר' יעקב שליט"א מעיד לפנינו על קצה המזלג. בערב שבת קודש סייעתי לסבא זצוק"ל להתלבש, אחרי הרחיצה לקראת השבת, ביומו האחרון. אין לתאר את החולשה וסכנת החיים שהיה נתון בה כשהוא מחובר גם למסכת החמצן. ולמרות זאת, בכוחותיו האחרונים השיל מעצמו את המגבת שעטפתי אותו בה, וסימן לי באצבעותיו כי עדיין לא הגיע שעת פלג המנחה, ושאעטוף אותו במגבת שכבר השתמשו בה לפני תשעת הימים. כמו כן לא הסכים בשום אופן ללבוש בגדים לא מוכנים, לפני שעת פלג המנחה. ניסיתי לומר לו כי לפי מצבו המסוכן אין ברירה, אך בהנפת אצבע מתחת מסכת החמצן הראה לי כי אין מה להתווכח, ורמז: תביא הכל ישן, גם את הציצית. אח"כ שאל האם החליפו ציפית לכה? השבתי בשלילה וביקש: אל תחליף. ואז עישרנו את כל המאכלים שקנו

כלום לפיו, כי כבר הגיע יום ראשון והוא צריך לצום שובב"ם... וכך, צם עד יום ראשון בלילה, שאז גם עשה הברלה. הוא לא אמר מפורש שאינו אוכל מחמת שובב"ם, אלא התחמק בתירוץ שונים.

אותו הדבר היה בערב יום הכיפורים האחרון ב-12 בצהרים כשאכל סעודה ראשונה ורצה לברך ברכת המזון, העלה חשש הלכתי שמחמתו אין לו לאכול היום יותר כלום. וכך, מ-12 בצהרים בערב יוה"כ עד רבינו תם השני במוצאי יום הכיפורים לא אכל. בתחילת יוה"כ אמרתי לד"ר פנחס שיחי' שהיה איתנו כי צריכים לעקוב אחריו כיון שכבר לא אכל מהצהרים. אמר לי הרופא: "הנח לו, הוא מעל הטבע". ואכן ביוה"כ האחרון הייתה סייעתא דשמייא והוא היה חזק ואולי יותר מהשנים האחרונות - בתפילות וכריעות והשתחויות ותפילה איתנה.

באחד ממוצאי יום הכיפורים בשנים האחרונות כאשר יצא מבית הכנסת עמד אחד מהמשפחה וצילם אותו. הוא היה המום והתפלא עד מאד, ואמר לו בכאב: "איך אפשר לעבור יום כזה גדול וכזה קדוש, ומיד אח"כ להתעסק בכאלו זוטות - עם תמונות". כידוע, שהמדובר אצלו היה, בעבודה רצופה ממש כל הארבעים ימים ועוד קודם לכן מט"ו באב, שכבר החל את ימי העבודה. הוא כתב פתקא למתפללי המנין שלו, שמט"ו באב לא ימתינו עליו בשמו"ע.

רבי יעקב וינוגרד מוציא מהקלסר מה שרשם פעם את ההנהגות שלו, שהחל לנהוג בט"ו באב עד יוה"כ: מאריך יותר בתפילת העמידה, וכשאינו מספיק קדושה אומרה אחר כך במנין השני, וכן מחמיר בדברים נוספים שלא החמיר בהם בשאר ימות השנה (כגון נטילת ידיים אחרי ביה"כ בכלי), מט"ו באב משתדל ללמוד בתיקוני זוהר, וכן מתחיל ללמוד בספרי מוסר על ימים נוראים: חמדת